

L'ART DEL PAGÈS

Secció d' agricultura pràctica

¿Quin es lo mellor cultiu dels ceps y dels taronjers; *medis de combatre las maluras que pateixen dits vegetals: y en lo cas que precisi la seva substitució, quinas plantacions convindrian mes en aqueix terme municipal, atenent á la naturalesa y condicions de sos terrenos?*

(Continuació)

Los garrofers deuen sembrarse de llevar en lo mateix lloch ahont han de vegetar definitivament, donchs d'aquesta manera se guanya mes temps que fentlos de criadero y després d'empeltats, traslladarlos á punt, ab lo qual sempre se retrassan considerablement y se 'n ressenten bastant. Val mes que 'ls cuydados prodigats al viver, los hi doném al mateix trós.

Si la carn valgués mes de lo que se paga en lo pays, aconsellariam plantar figueras, que van bé á tot arreu y servirian pera l'engreix de bestiar y també pera produhir esperits, que son los mes semblants als de vi.

Los cirerers de bona mena, també son arbres que donan un fruyt apreciable en los mercats, especialment del extranjer, ab tal de que se sápigam acondicionar bé sos fruyts pera la remisió. Los demés arbres enumerats no reuneixen condicions tan apropiat per a la substitució.

V.

¿Quin es lo mellor cultiu dels taronjers?

Molt s'ha discutit sobre aqueix punt. Mentres uns estan en plantar los taronjers de *corretjeta* ó d' *arrelats* en lo viver, altres creuen que irremissiblement s'han de fer de *grá* ó *pinyol*. Aquells y aquestos donan las sevas rahons y totas ellas son atendibles. Los que 'ls volen de *corretjeta* ó *arrelats* se defensan alegant que d'aqueix modo estalvian temps y diners, tenint la quasi seguretat de salvarlos tots y podent aprofitar lo brancam excessiu é inútil dels arbres. Los que 'ls fan de *grá* diuen que, si bé es veritat tardan mes anys pera tenirlos en condicions de llevar fruyt y requereixen l'empelt, los de peu agre, en cambi tenen major potencia vegetativa, ab lo qual no van errats, ni es tan fácil portin ja desentrotllat lo germen de las maluras dels arbres d'ahont provenen, resultant, además, vegetals mes complets desde un principi.

Després d'aquesta digressió y fetas las anteriors salvetats, cal entrar de plé en lo conreu dels taronjers, per mes que dissentim de la manera de pensar de molts dels cultivadors de tan preciós arbre en aquesta Comarca, la qual, com totas las demás de la Costa de Llevant, no son verament las mes apropiats pera son conreu, donada la qualitat dels terrenos, excessivament fluixos en sa majoria, la escassetat y penúria d'ayguas y lo clima extremat, que d'alguns anys ensá ve succehintse irregularment per tota aquesta regió del Litoral.

Al plantar una horta de taronjers devém procurar que als arbres los hi puga tocar tot lo possible 'l sol, com element vivificador y necessari; á qual objecte convé que en los terrenos plans estigan colocats á una distancia de 40 pams en cuadro y en totas direccions, de una á altre planta, y de 30 á 35 en los feixats y també pera que mentres vagin creixent, pugám obtenir altra mena de fruyts de la terra, ja siga pressechs, peras, pomas, etc., ó verduras y ferratjes, plantant los entremetijos dels rengles. Com que alguns d'aquestos arbres, per exemple 'ls presseguers, duran poch anys y llevan aviat, son convenientes pera que quan los taronjers sigan grossos, desapareguin aquells. Ab las pome-ras y pereras no succeheix lo mateix; declarantnos també

partidaris del sistema *mixto*, com en la vinya, per varias rahons, además de las manifestadas al parlar d' aquella, donchs may volém exposar al agricultor á la pérdua total de la cullita única, segons la experiencia ha ensenyat desgraciadament á molts propietaris de la comarca d' Arenys, ja per la depreciació de la taronja, ó bé, com en aquestos ultims anys, per las maluras d' aquest arbre.

Per altre part, devém donar als taronjers tots los cuydados que requereixen: tenirlos nets d' herba; trets los secallons de la copa y los xuc-cladors d' aquesta y de la soca; cavats ó llaurats continuament, sense que may pateixin d' aixut, ni 'ls hi faltin los adobs corresponents. Ab aquestas condicions y las circunstancias mes enllá apuntadas y ab unas bonas espurgadas que facilitin lo sol y la ventilació interiorment, podrán esperarse mellors resultats dels obtinguts fins ara, en que 'ls hi han faltat moltas de las cosas mes essencials á sa bona vida vegetativa, evitant la seva degeneració, marcada á passos agegantats, y la sua desaparició; si no tenim present alló de que «á grans mals, grans remeys.»

(Continuará.)

FRANCISCO X. TOBELLA.

La plantació de ceps y 'ls adobs concentrats.

Que 'ls ceps indijenas ó del pais están próximos á desaparèixer per causa de la filoxera, que nostres antichs y hermosos vinyats tenen sobre si la sentència de la pena de mort, pronunciada per los maléfichs millons dels diminuts pulgons. en fi, que ja están en capella com se diu de un criminal condemnat á la última pena dits ceps, es cosa que ja no 's discuteix, porque creyém n' están íntimament convènts la majoria dels vinyataires, ab la sola diferencia que 'n los paratjes ahont encara no han sufert sos efectes, queda limitada la opinió á las personas de mes clar criteri, y en los punts ahont han sentit sas conseqüèncias, allí ja tothom, sens diferencia de mes clar ú ofuscat pensament.

Sentats donchs dits conceptes, y acceptant la opinió unánim de que la viticultura en las comarcas meridionals, ó

en altre forma mes clara, allí ahont la temperatura permet la completa maduració del fruyt, es la mellor producció remuneradora que té la agricultura, puix que degut á la fácil exportació á llunyanas terras per conducte dels ferrocarrils, permet se consumi en los paratjes ahont per rahó de son fret clima no poden cullirne: de aquest fet ningú 'n dupta.

La próxima desaparició que profetisém á curt plasso, de nostres actuals ceps, las grans extencions ja mortas per dita plaga, ha fet que, *la ley de la necessitat*, tingués aplicació, y per conseqüencia, los mes eminentes professors agricolas s' ocupessin en fer probas pera sa substitució, y com lo *volér es poder* segons lo refrá, de aqui que s' haja conseguit completa ó incompletament la manera.

Dels experiments primer á Fransa y després á Espanya, s' ha obtingut coneixement de que 'ls ceps exòtichs ó de altres payssos per lo variat gust de sa sava no son molestats per lo rosegador insecte filoxèrich y que poden sobreviure en mitx de tanta munió de bestioletas sens matarlos, y com apesar de ser salvatjes é improductius pot acudirse al natural recurs de empeltarlos, aprofitant las nostres mellors castas de cada comarca, creyém podrem obtenir la continuació dels antichs vinyats, empleant no obstant molts treballs, gran constancia, y possehir alguns coneixements de botánica ó en son lloch la experiencia necessaria per sa bona direcció.

Encara que no están completats los experiments de la gran varietat de plantas que 's pregonan com á salvadoras per las diversas y variadas composicions de nostras terras disposats pera la plantació, no ha de ser obstacle provarho, y per lo tant, debém ya empéndrer y aconsellar á nostres viticultors la replantació dels ceps morts en mitj de nostras vinyas, per las varietats nombradas americanas de Jacquez productor, Solonís, Rupestris y Riparia per peus, adoptats y reconeguts com los mellors en las conversas viticolas del Concurs de Badalona del corrent any, convenuts de la bona elecció en mitj de las tantissimas que 's coneixen.

Las noticias que portém adquiridas dels ceps exòtichs ó americans desde bastants anys, nos permeten tenir gran confiança de bon éxit, per qual motiu aconsellém á nostres companys vinyataires la immediata reposició dels que 's morin per la mes adaptable de ditas varietats.

Nostre bon zel implica manifestém certs inconvenients que porta la replantació immediata. Es sobradament sabut que 'ls ceps replantats en mitj d' una vinya vella, quedan petits, raquitichs, sense que prenguin gran desenrotllo, perque las arrels dels grans las rodeijan y perjudican, donchs nosaltres creyém salvar dit inconvenient afemant los nous ab adobs concentrats, jamay ab los d' estable ó similars, perque los clots que han d' obrirse per posar los últims, serveixen d' alicient ó medi per anarhi las arrels dels grossos immediats, ab motiu de la terra que 's remou.

Nosaltres per salvar dit inconvenient, tenim fetas probas que 'ns permeten aconsellar l' empleo del adob pera vinya «E. de J. Alesán».

La ventatja de dit adob, es deguda á la activa composició de las materias que 'l constituheixen; tals son: 5 p.º/º ássoe; 8 p.º/º ácit fosfórich soluble; 10 p.º/º potassa; 20 p.º/º cals y altres materias assimilables, totas ellas bonas pera lo desenrotllo del cep, en tant, que fins una lliura per planta, posada prop la soca al trobar las primeras arrels, pot donar los bons resultats, per apoderarsen directament la nova planta solament.

De ferho de la manera que aconsellém, ó siga ab adobs concentrats posats á las novas plantas en qualsevol forma, puix la indicació de la casa «J. Alesán» l' hem feta senzillament per coneixe sos resultats, sens ánimo d' alabansa pomposa, y d' aquesta manera, pronostiquém una vida robusta y de gran desenrotllo per donar segur y abundant fruyt, objecte principalíssim de tota plantació.

J. CAMP PRADELL,
viticultor en Llinàs.

Experiments de M. Berthelot.

¿Cóm penetra en la terra l' ázoe atmosfèrich? ¿Cóm s' hi fixa? Heus aquí una qüestió que ha preocupat molt als agricultors y als químichs.

M. Berthelot surt ara, y dona una solució al problema.

Desde 1883 ha fet experiments sobre aquesta materia, tant important pera la agricultura.

Ha comensat per establir que la fixació del ázoe atmosfèrich tenia realment lloch en certas terras vegetals donant peu á compostos orgánichs molt complexos y que no 's produhiria en altras terras que s' haguessen convertit en estérils.

Aquets fenòmenos tendeixen á fer considerar als microbis continguts en la terra com los instruments de la fixació del ázoe.

Mes tart nota com una especie d' exaltació en aquesta fixació del ázoe, quan la terra nudreix certas plantas, tals com las lleguminosas. ¿Cóm obran aquestas plantas? ¿Obran directa ó indirectament? Heus aquí lo que 's tractava de descobrir.

Pera aixó, M. Berthelot feu experiments en tres terras argilosas, desigualment ricas en ázoe, y las estudiá, cada una en l' estat nú ó sembradas ab sis especies de lleguminosas.

Cambiá 'ls experiments fentlos tant aviat al ayre lliure, com en campanas tancadas herméticament, pero ahont s' hi podia fer entrar ácid carbónich, ó ayre.

En tots los cassos obtingué la fixació del ázoe.

Lo mes interessant d' aquets experiments quals resultats foren tramesos á la Academia de Ciencias de París, es lo modo d' acció de las plantas en lo fenómeno de la fixació del ázoe.

Las arrels de las lleguminosas representan un paper important; «l' ázoe que acumular no es tret de las profunditats del terreno, com sovint s' ha suposat, sino fixat del mateix lloch. No obstant, ellas sembla que 'l prenen de la terra, ó mes aviat sembla que hi ha entre la terra y las arrels de la planta certa aliansa, certa unió íntima y de vida comuna, deguda á la intervenció dels microbis de la terra, y en virtut de la qual l' ázoe fixat mercés á ells, se transmet á la mateixa planta. Los microbis del terreno sembla que trobin en las arrels un suport y una materia convenient que excita la seva activitat.»

L' enriquiment simultáneo de la terra y de la planta que s' observa en las lleguminosas no 's fa necessariament ab totas las familias vegetals. N' hi ha que treuhen ázoe de la terra; pero no per aixó queda menos lo fet de que l' ázoe 's fixa per medi de la terra vegetal, que unas vegadas obra sola y altras ajudada de las plantas.

Nostre pésam.—La mort de D. Evaristo Arnús fa que no atiném sino á donar lo pésam á la familia de tant eminent patrici, nostre distingit consóci del «Foment de la Agricultura» de Badalona, de quina Societat n' era 'l President honorari.

Sentim de veras sa mort per las probas d' intimitat que 'n teniam rebudas; no podent may olvidar la llealtat é ingenuitat ab que sempre forem correspostos en tots los assumptos relacionats al millorament de nostra agricultura.

¡Llástima que 'l Sr. Arnús s' haja mort sense realisar lo projecte de fundació de la Masia-Escola-Arnús á Badalona, primera que s' hauria realisat á Catalunya, pera gloria d' Espanya, com asil d' orfans pagesos, y pera ensenyansa dels fills d' agricultors, en dit colegi rural, que tant bé estava destinat á fer en nostre pays, complertament faltat d' establiments semblants!

Secció de noticias agrícolas.

Cambra agrícola.—A Vich s' intenta crearne una, en vista del R. D. ultimament publicat.

D' altres comarcas sabém també que s' está promoguent la idea de transformar alguna Associació Rural en Cambra agrícola ó crearla de nou.

Corona fúnebre.—Ab la dedicatoria «Lo Foment de la Agricultura á son President Honorari» se 'n colocá una en lo carruatje de dol que formava part del fúnebre corteig de Badalona, en la tarde del dia 3, que 's verificá l' enterro de D. Evaristo Arnús, mort lo dia anterior en Barcelona. Era una rica corona de rosas, pensaments y brots, de metall en colors, imitant molt bé lo natural y de la que penjavan llassos de seda ab las quatre barras catalanas, cuberts ab una glassa negra de granadina.

Fira de Sabadell.—Durant los dias 7 y 8 d' aquest mes hi haurá fira en dita ciutat.

Fira de Torelló—L' Alcalde de Sant Feliu de Torelló fa saber que no haventse pogut celebrar la fira de dita vila en lo diumenje últim per causa del mal temps, aquell Ajuntament ha disposat aplassarla fins lo diumenje vinent, 7 de Desembre.

Patatas voluminosas.—En lo concurs regional de Blois (Fransa) un pagés exposá un grupo de patatas de volúm excepcional, sobre del cual hi havia un lletrero que manifestava 'l secret pera obtenir aquells magnífichs tubérculs.

Lo procediment consisteix en suprimir, quan las patatas tenen 10 ó 12 centimetres d' alt, los brots petits del centre, ó los dos vigorosos. D' aquest modo la vegetació del tubércul se desarrolla aprofitant la eliminació d' aquells órgans. Diu lo citat agricultor que aquestos magnífichs tubérculs donan de 30 á 35.000 kilógrams per hectárea.

L' ensaig d' aquest procediment es sumament senzill, y no estaria per demés que l' emprenguessin nostres agricultors.

Remolatxa sucrera.—Segueixen avant los travalls pera la plantada de dita arrel y la explotació de la industria pera obtenir sucre de la mateixa, á Vich.

Altre dia 'ns ocuparem de las operacions preparativas á dit objecte.

Vins aragonesos.—De *Lo Diari de Calatayut*:

«Tal es lo moviment de vins en la comarca, que sols en aquesta estació férrea, s' han embarcat pera 'l extranjer, durant la segona quinzena del mes corrent 3.827 pipas, que venen á representar sobre uns 19.150 xechs.

Suposantlo venut al preu mitj ó sigui á 18 pessetas per xech importa la suma de pessetas 344.700.»